

DZIENNIK XI. ZJAZDU LEKARZY I PRZYRODNIKÓW POLSKICH W KRAKOWIE

Członkowie Zjazdu otrzymują „Dziennik“ bezpłatnie. Nadto nabywać można „Dziennik“ w Biurze dzienników J. Hopcasa i A. Salomonowej (Sławkowska 2) po 30 hal. za zeszyt.

Delegacya Zjazdu.

Do wybranej na drugim plenarnem posiedzeniu zjazdowym Delegacyi należą:

Prezes: Prof. Gluźniński (Lwów).

Wiceprezes: Prof. Ciechanowski (Kraków)

Sekretarz: Prof. Dobrowolski (Kraków).

Skarbnik: Dr. Janiszewski (Kraków).

Dr. Święcicki (Poznań).

Dr. Sokołowski (Warszawa).

Prof. Tołłoczko (Lwów).

Zastępcy: Prof. Sieradzki i prof. Twardowski (Lwów),

Dr Łazarewicz (Poznań), Dr Tur i prof. Kryński (Warszawa).

Z uchwał sekcyjnych.

W zeszycie czwartym podaliśmy szereg rezolucyi, przyjętych na podstawie materiału sekcyjnego przez Delegacyę i uchwalonych przez plenum Zjazdu. W zeszytach drugim i trzecim podaliśmy wraz ze sprawozdaniami z posiedzeń sekcyjnych poszczególne uchwalone przez sekcję rezolucye. Te rezolucye i uchwały, których dla braku miejsca nie zamieściliśmy na łamach naszego »Dziennika«, ogłaszamy w zeszycie piątym. Cały materiał zjazdowy zresztą, jak wiadomo, wyczerpująco przedstawi »Pamiętnik Zjazdu«, który ukaże się w możliwie najkrótszym czasie.

Sekcja nauk ścisłych.

Grupa fizyczna sekcji nauk ścisłych wyraża następujące deziderata w sprawie nauczania fizyki i chemii w gimnazjach:

1) Część doświadczalną nauki fizyki i chemii w uniwersytecie dla kandydatów nauczycieli należy pogłębić: od kandydatów należy przy egzaminach żądać 4 półroczy ćwiczeń fizycznych i 2 chemicznych.

2) W klasie VI. należy zaprowadzić chemię jako przedmiot osobny.

3) Co roku należy urządzać na uniwersytecie dłuższe kursy specjalne, gdzieby trzeba uwzględnić przede wszystkim część doświadczalną, metodyczną i nowsze zdobycze nauki i powoływać na te kursa z urzędu wszystkich nauczycieli co trzeci rok.

4) Należy dążyć do uzyskania subwencji na pomnożenie zbiorów gabinetów i wprowadzenie instalacji gazowej, elektrycznej i wodociągowej.

5) Należy koniecznie dążyć do utworzenia w gimnazjach pracowni chemicznych względnie fizycznych na razie jako przedmiotów nadobowiązkowych, a następnie obowiązkowych i tak w klasie VII. pracowni chemicznej a w klasie VIII. — fizycznej.

Grupa matematyczna sekcji nauk ścisłych uchwaliła: aby delegacya stała, powoławszy do współdziałania przedstawicieli naszych ciał naukowych i pedagogicznych, zechciała przygotować referat na Zjazd następny o postępie prac nad reformą nauczania w szkołach naukowych matematycznych.

Grupa fizyczna przyłączyła się w zupełności do tej uchwały.

Rezolucye sekcji mineralogicznej i zoologiczno-anatomicznej.

Uchwalono następujące rezolucye, postawione przez inżyniera Stobieckiego, także w sekcji botanicznej, a mianowicie:

1) Zjazd uznaje konieczność jak najrychlejszego wydania fauny i flory ziem polskich w języku ojczystym, jako nader ważny i pilny postulat umiejętności polskiej w dziedzinie przyrodoznawstwa, a popierając go usilnie, odwołuje się do społeczeństwa naszego o poparcie materialne i do czynników miarodajnych i instytucji naukowych o pomoc.

2) Zjazd uznaje założenie krajowego centralnego Muzeum przyrodniczego w Krakowie za pilną kulturalną konieczność narodową, a popierając sprawę to gorąco, odwołuje się do społeczeństwa polskiego o środki materialne i o wspieranie Towarzystwa Muzeum przyrodniczego krajowego w Krakowie w jego dążnościach oraz o zjednywanie dla niego jak największej ilości członków, a nadto o zasilanie Muzeum okazami i zbiorami przyrodniczymi mającymi interes i wartość dla przyrodoznawstwa i fizyografii ziem polskich.

Uchwały sekcji rolniczej.

1) Zjazd zwraca się do Wydziału Tow. dla popierania polskiej nauki rolnictwa z propozycją, aby zechciał opracować na najbliższy kongres rolniczy wyczerpujący projekt organizacyi niższego wykształcenia rolniczego, uwzględniając referaty wygłoszone na sekcji oraz poglądy wypowiedziane w dyskusyi, zasięgając przy tem opinii miarodajnych instytucji i osób.

2) Wniosek p. St. Mikłaszewskiego: »Obecni wyrażają życzenie, aby w najbliższej przyszłości była zwołana konferencya gleboznawcza w celu wspólnego (wszystkich trzech zaborów) omówienia zagadnień gleboznawczych, po odbyciu wspólnej wycieczki gleboznawczej, jako konkretnej podstawy obrad teoretycznych«.

3) Wnioski inż. Korneli: a) Sekcja, uważając sprawę użytkowania torfowisk za rzecz pierwszorzędną wagi, wyraża życzenie, ażeby w stacjach centralnych doświadczalno-rolniczych były zorganizowane osobne oddziały dla doświadczeń na gruntach torfowych. b) Sekcja uważa za wskazane i pożyteczne, ażeby dążyć do zebrania danych statystycznych co do gruntów torfowych z uwzględnieniem nie tylko ich przestrzeni, ale i jakości i przydatności dla uprawy, jako i użytkowania na cele przemysłowe.

4) Wniosek prof. Rugiewiczza: Sekcja rolnicza wyraża życzenie, ażeby w dalszym rozwoju naszych zakładów doświadczalnych rolniczych badania różnych metod techniki hodowlanej były szerzej uwzględnione, a w pierwszym rzędzie kwestya różnych sposobów konserwowania paszy powinna być wzięta pod uwagę.

5) Wniosek prof. Dr. Miczyńskiego: Oceniając wartość metodycznych badań z hodowli roślin sekcya rolnicza uznaje potrzebę tworzenia oficjalnych zakładów dla hodowli roślin o charakterze naukowym, któreby miały za zadanie badania te metodycznie prowadzić i podawać praktycznym hodowcom do wiadomości, nie tworząc przy

tem konkurencyi tym hodowcom co do samej produkcji handlowych nasion.

Uchwały sekcji weterynaryjnej.

1) Wniosek Rektora St. Królikowskiego (Lwów); ref. T. Halski Czerniowce: Zjazd uważa za wskazane odnieść się do kompetentnych władz o roztoczenie skuteczniejszej opieki na granicach Galicyi i Bukowiny, zmierzającej do powstrzymania zawlekania zaraz do tych krajów z państw ościennych.

2) Wniosek Rady Ponickiego (Lwów); referent Dr Henryk Lang (Lwów): Zjazd uważa za konieczne aby w Galicyi i Bukowinie zwłaszcza wzdłuż granic państw sąsiednich, stworzono takie urządzenia i warunki, w szczególności przez znaczne pomnożenie sił weterynaryjnych, któreby umożliwiły natychmiastowe wykrycie i stłumienie w zarodku zawleczonyj mimo wszelkich ostrożności zarazy.

3) Wniosek Dr Miecz. Dalkiewicza (Lwów): Zjazd uważa sztuczne zakażenie za identyczne ze szczepieniem z konieczności.

4) Wniosek dr Zagaji (Kraków): Zjazd zaleca do rozpoznania gruźlicy bydła rogatego obok badania klinicznego śródskórną próbę tuberkulinową oraz badanie bakteriologiczne wydzielin i wydaliny chorych zwierząt.

5) Wniosek Dr Dalkiewicza (Lwów): Zjazd uznając obecny system usuwania zwłok zwierzęcych przez ich zakopywanie na specyjalnie do tego celu urządzonych grzebowiskach za system przestarzały i ze względów tak sanitarnych jak i policyjno-weterynaryjnych za niewystarczający, a uwzględniając zarazem poważne straty ekonomiczne kraju spowodowane przez nienależyte przy tym systemie wyzyskanie produktów zwierzęcych zaleca właściwym władzom popieranie akcji zdążającej do powstawania zakładów przeróbki zwłok zwierzęcych w celach rolniczo-przemysłowych.

6) Wniosek Jana Skucińskiego; refer. Dr Dalkiewicz (Lwów): Zjazd uznaje asekurację zwierząt domowych za jeden z głównych środków zdążających do podniesienia hodowli i ochronę hodowców od strat materialnych a zarazem za środek skuteczny do wytepienia chorób zaraźliwych zwierzęcych. Zjazd wzywa miarodajne czynniki, aby asekurację zwierząt jak najrychlej przeprowadziły.

Rezolucye sekcji chirurgicznej.

Jest rzeczą dla rozwoju nauki chirurgii konieczną, aby kliniki chirurgiczne mogły funkcjonować przez cały rok a zatem i podczas feryi i aby każda rozporządzała oddziałem rezerwowym.

Uchwały sekcji oto-laryngologicznej.

Uchwalono wniosek prof. Jurasza (Lwów) o konieczności utworzenia we wschodniej Galicyi specjalnej ieczniczy dla badania twardzieli.

Prof. Jarosz podniósł myśl urządzenia Zjazdów oto-laryngologicznych wspólnie z innymi narodami słowiańskimi. Do komisji mającej zebrać informacje i wystąpić z konkretnymi wnioskami wybrano pp. Jurasza ze Lwowa, Herynga z Warszawy, Dembińskiego z Poznania, Grocholskiego z Moskwy, Nowotnego z Krakowa.

Uchwały sekcji położniczo-ginekologicznej.

Jest rzeczą pożądaną, ażeby w naszym kodeksie karnym określona była ściśle odpowiedzialność karna wobec przerwania ciąży.

Wniosek Sekcyi w sprawie projektu organizacyi walki z rakiem macicy, przedstawiony przez Wł. Bylickiego i J. Jaworskiego: Sekcja uchwała, aby w kraju powstała odpowiednia organizacya do walki z rakiem według projektu przedstawionego Sekcyi. Motywy projektu dołączone będą w czasie najbliższym Delegacyi zjazdowej.

Rezolucye sekcji stomatologicznej.

1) Wniosek prof. Łepkowskiego (Kraków): »Wobec zastraszającego rozszerzania się próchnicy zębów wśród ludności Sekcja stomatologiczna uważa za niezbędne podjęcie walki z tą chorobą i to już u dzieci w wieku szkolnym. W tym celu poleca się kolegom wszystkich trzech zaborów tworzyć wszędzie komisye, których zadaniem będzie przeprowadzenie badań w szkołach na dzieciach różnego wieku i zestawienie polskiej statystyki stosunków jamy ust i zębów. Wyniki badań swoich komisye przedstawią odpowiednim władzom sanitarnym, których obowiązkiem jest czuwać nad zdrowiem ludności danej miejscowości, — a równocześnie podając im środki do zwalczania próchnicy zębów i chorób jamy ustnej służące, domagać się wszędzie ustanowienia szkolnych lekarzy dentystów i urządzić na wzór zagraniczny szkolne ambulatorya dentystyczne«.

Na wniosek Dr Mischkego (Lwów) uchwaliła sekcyja:

1) Uznając doniosłe znaczenie jamy ustnej w sprawach dotyczących całego ustroju, sekcyja przypomina ten ważny szczegół świata lekarskiemu, zwracając równocześnie uwagę, że systematyczne opracowywanie zmian chorobowych jamy ustnej ze szczególnem uwzględnieniem następstw dla reszty ustroju *et vice versa*, przyczyni się znakomicie do wzbogacenia nauki lekarskiej, a naukę stomatologii postawi na właściwym jej poziomie.

2) Uznając doniosłość statystyki jako środka pomocniczego dla potwierdzenia wniosków opartych na innych metodach badania, sekcyja stomatologiczna zwraca się do instytucji naukowych i samodzielnych badaczy z inicjatywą stworzenia statystyki zmian chorobowych jamy ustnej na wielką skalę na podstawie jednolitego szematu pytań.

3) Z uwagi, że jama ustna jest integralną częścią ustroju i stoi z nim w ścisłym związku pod względem anatomicznym, fizyologicznym i patologicznym, leczenie lub wykonywanie jakichkolwiek rękoczynów celem poprawy stosunków w jamie ustnej wymaga bezwarunkowo znajomości całego ustroju, jeżeli ma stać na wysokości swego zadania.

Sekcyja prasowa.

Zjazd potępia działalność tak zwanych czasopism popularno-leczniczych (leczenie »naturalne« i t. p.), jako szkodliwych partactwo i przez to dla społeczeństwa szkodliwych, jak również potępia działalność pism rzekomo-lekarskich, a obliczonych tylko na reklamę fabrykatów leczniczych i tak zwanych specyfików, przyczem zaznacza, że popieranie takich pism reklamowych przez współpracownictwo i t. p. uważa za niezgodne z etyką lekarską i ogólną.

Sekcyja zdrowotności publicznej.

Wnioski przedstawione przez referantów tematu p. t. »Stan sprawy zwalczania gruźlicy w różnych dzielnicach Polski«:

1) Wnioski kol. Dra Sterlinga (Łódź). Zjazd uważa za rzecz pierwszorzędną wagi i nie cierpiącą zwłoki: 1) Powiększenie sanatorium w Rudce; 2) budowę sanatorium ludowego dla mieszkańców Łodzi; 3) tworzenie oddziałów szpitalnych dla gruźliczych które czasem będą przeznaczone wyłącznie dla gruźlicy posuniętej; 4) popieranie istniejących towarzystw walki z gruźlicą.

2) Wniosek kol. Dra Meissnera (Poznań). W Wielkopolsce pożądanem jest, aby społeczeństwo polskie prowadziło najenergiczniej zorganizowaną zapobiegawczą walkę przeciw gruźlicy, popierając usilnie wymagania higieny, aby państwo wzięło się do zwalczania gruźlicy zupełnie tak, jak innych chorób zakaźnych.

3) Wnioski kol. Prof. Wiczkowski (Lwów): XI Zjazd uznaje rozwiązanie kwestyi sanatoryjnej w kraju w połączeniu się sanatoryjów ze szpitalami. Również zaś z tem uznaje

za potrzebne przedstawienie Wys. Wydziałowi Krajowemu, aby przy nowo budujących się szpitalach prowincjonalnych równocześnie budowano sanatoria. Do kosztów budowy i utrzymania sanatoriów przyczynią się subsydia gmin i powiatów a równocześnie i towarzystw walki z gruźlicą.

4) Wniosek kol. Dra Żychonia (Zakopane): Przyjmując do wiadomości i uznając uchwały ankiety przeciwgruźliczej, zwołanej przez Wydział Krajowy do Lwowa w r. 1909 i stwierdziwszy, iż uchwały te ani w części nie zostały wykonane, wyraża przekonanie iż postulaty te koniecznie wejść w życie powinny.

5) Wniosek Dra Janiszewskiego: Walka z gruźlicą to stosowanie zasad higieny na każdym kroku i z całą konsekwencją. Głównym zadaniem tej walki jest przedewszystkiem zapobieganie gruźlicy, przez dążenie do uodpornienia organizmu i zwrócenie specjalnej uwagi na wiek dziecięcy.

* * *

Postulaty higieny szkolnej dadzą się całkowicie urzeczywistnić tylko ze zupełną zmianą dotychczasowego systemu nauczania. - Ten system musi być zreformowany w myśl tegoczesnych zasad higieny tak w szkołach ludowych jak i średnich.

Wniosek Dr. Obtulowicza: Obowiązkowe wykłady higieny w szkołach ludowych, średnich, i w seminariach nauczycielskich muszą być zaprowadzone jednak bez przeciążania uczniów.

Wniosek prof. Bujwida: W czytankach szkolnych powinny być umieszczone opowiadania higieniczne.

* * *

Na wniosek Dr. Jaworskiego (Warszawa) uchwalono rezolucję, domagającą się:

1. Otwierania oddziałów i ambulatoriów ginekologicznych bezpłatnych.

2. Zreformowania pomocy położniczej w kraju.

3. Zbierania danych statystycznych odnośnie do chorób niewieścich według jednego wzoru.

4. W szpitalach i lecznicach dla chorób dziecięcych powinni być ginekolodzy, którzyby śledzili zachorowania narządów płciowych niewieścich w wieku dziecięcym.

5. Program wykładu higieny w zakładach naukowych żeńskich winien być rozszerzony, odnośnie do profilaktyki zachorowań niewieścich; z przedstawieniem tej sprawy zwrócić się należy w Galicyi do Rady szkolnej krajowej.

6. Dozór nad rozwojem dziewcząt byłoby najlepiej, aby należał do lekarzy kobiet.

7. Jest pożądanem, aby praca (zarówno fizyczna, jak i umysłowa) podczas miesiączkowania, podczas ciąży i po porodzie była uregulowana przez osobne postanowienia i przepisy prawne. (Wniosek nasz, zamieniony w uchwałę przez X Zjazd Lekarzy i Przyrodników Polskich).

8. Nadzór nad prostytutką winien być niepodzielnie oddany w ręce lekarzy i władz samorządnych, ponieważ doświadczenie poucza, że wynik bywa wtedy bardzo korzystny.

9. Za podstawę do walki z tryprem i wogóle za podstawę wszelkich zarządzeń natury profilaktycznej uważać trzeba: powszechną oświatę ludności, uświadomienie co do przyczyny chorób, równouprawnienie wszystkich stanów nie tylko w formie, lecz i w istocie.

Prócz tego omawiano szeroko i uchwalono następujące wnioski kol. Jaworskiego:

a) Jest bardzo pożądanem i potrzebne utworzenie towarzystw opieki nad matkami (za przykładem krajów zachodnich).

b) Rozszerzenie programu wykładów w Seminarium naucz. na sferę chorób płciowych.

c) Umożliwienie w fabrykach karmienia piersią matkom robotnicom — przez utworzenie lokali dla przebywania dzieci w ciągu dnia.

* * *

Sekcja zdrowotności publicznej uchwaliła:

A. należy jaknajrychlej opracować i wydać: 1) wskazówki i klucz do oznaczania pospolitszych w Galicyi i Bukowinie grzybów jadalnych i trujących — dla użytku nauczycieli szkół średnich, wydziałowych i ludowych, oraz seminariów nauczycielskich; 2) ścienną tablicę grzybów jadalnych i trujących, ze specjalnem uwzględnieniem wschodniej części kraju, wzorem tablicy St. Chełchowskiego, uwzględniającej Królestwo Polskie, do rozwieszenia po budynkach szkolnych i gminnych;

B. uważa się za pożądanem zaprowadzenie ścisłej naukowej kontroli nad sprzedażą grzybów na rynkach Krakowa i Lwowa, wzorem kontroli, istniejącej w Zürichu.

Dalej uchwalono wniosek Dr. Mikołajskiego: Sekcja zdrowotności publicznej wyraża postulat, aby w Radzie szkolnej krajowej zasiadali stale lekarze higieniści.

* * *

Wniosek Dr. Janiszewskiego: Sekcja zdrowotności publicznej wyraża zdanie, że płukanie jarzyn w tej formie, jak się to dzieje obecnie na przedmieściach Krakowa w t. z. płuczkach jest niedopuszczalne pod względem zdrowotnym i powinno być absolutnie zmienione.

Wniosek prof. Bujwida: Koniecznym jest dostarczenie ludności w powiecie krakowskim studni z dobrą wodą, celem zatamowania endemii tyfusu.

Z ostatniego dnia.

Z ostatniego dnia zjazdu jeszcze kilka słów o drugim plenarnem posiedzeniu. Sala teatru Starego przepełniona. Zabiera głos dr Świącicki i oddając przewodnictwo dr. Gajkiewiczowi, wypowiada odczyt o »estetyce w medycynie«. Po uchwaleniu wniosku dotyczącego zmiany statutu (było zamieszczone w Nr. I »Dziennika«), wniosków Delegacyi (vide Nr. I »Dziennika«) i rezolucyj sekcyjnych (Nr. IV »Dziennika«), po wyborze Delegacyi, zabrał głos prezes dr Świącicki i zreasumowawszy wyniki zjazdu dziękował komitetowi gospodarczemu oraz wspomagającym go akademikom za zorganizowanie Zjazdu, które nazwał świetnym, przyczem podniósł, że nie widać było ręki kierującej a maszyna zjazdowa działała znakomicie. Komitet gospodarczy zasługuje przeto na miano artystycznego a to tem więcej, że każdy z uczestników Zjazdu otrzymał upominek trwałej artystycznej wartości, odtwarzający drogie nam wszystkim pamiątki Krakowa, za co osobna należy się podziękować. Dziękował wreszcie dr Świącicki Władzom za udział w Zjeździe oraz miastu za serdeczne gościnne przyjęcie.

Prof. Dickstein z Warszawy podziękę powtórzył a omawiając Zjazd ocenił go jako bardzo dodatni i ważny wypadek w rozwoju polskiej nauki. Podniósł jako bardzo cenną innowację wprowadzenie pod dyskusję sekcji ważnych zagadnień naukowych w formie zbiorowych referatów, co należy na przyszłość utrzymać i rozwinąć, jako rzecz nadzwyczaj pożyteczną szczególnie w naszych warunkach.

